

Leoš Šedo

**Beatles
přistanou
v Praze dnes
večer**

THE
BEATLES

Leoš Šedo

**Beatles
přistanou
v Praze dnes
večer**

GALÉN

Všechna práva vyhrazena.

Tato publikace ani žádná její část nesmí být reprodukována,
uchovávána v rešeršním systému nebo přenášena jakýmkoli způsobem
(včetně mechanického, elektronického, fotografického či jiného záznamu)
bez předchozího souhlasu nakladatelství.

© Leoš Šedo, 2009

Photos © Vlastimil Třešňák, 2009

Preface © Jiří Černý, 2009

© Galén, 2009

ISBN 978-80-7262-628-1

Vidiny posázavského rockového lékaře

Patří k mým nejčtenějším autorům. Opravdu.

Už od svých devatenácti let, kdy mi uctivě a tiše přinesl maturitní práci *Texty a textaři české pop music*. Líbila se mi, nicméně podobných jsem předtím i potom četl několik.

Pak se ohlásil už jako zubař. Na ně mám ještě přísnější měřítko, jednoho normalizačního exulanta. Jezdíval jsem za ním až do Salcburku. Však je taky Martin Jirsa zubařským Karajanem.

Do Posázaví ovšem je to jednak blíž, jednak i Leoš Šedo je, no, alespoň Barenboimem. Že nepřestal psát, jsem zjistil, až když mi donesl povídku *I Saw Them Standing There*. Než jsem mu stačil nějak chytřeji říct, že ta je teda vážně dobrá, hlásil — uctivě a tiše — její úspěch v mezinárodní soutěži.

Začal jsem číst i jeho rockerské profily v *Xantypě*. Výběrem informací a neodkukaným názorem mě pokaždé zaujmou víc než většina článků jiných hudebních publicistů.

Nad Šedovým románem *Kleště* mě několikrát napadlo, jak samozřejmě a neupoceně autor drží tvar příběhu, vypravěčské tempo a přesné obrysy různých jazykových vrstev. Což jsem mu z jakési patientské rozpačitosti opět nedokázal jasně říct. Možná mi bylo i zatěžko zvyknout si, že z teenagera se stal otec dvou dcer a úroveň jeho psaní přesáhla onen stupeň, kdy povzbuzovat je důležitější než pochybovat. O čem? Třeba jestli literární vytríbenost *Kleští* někde nepotlačuje prvotní autorskou nadšenost, překotnost.

Co napíšu do téhle předmluvy, jsem moc nevěděl, ani když už jsem měl rukopisy tří rockových povídek v ruce.

Pak ale propuklo moje spontánní čtenářské vytržení nad posázavským reportérem, prozaikem a esejistou: při nové, od základů předělané verzi oné původní, „vítězná“ beatlovská povídka, tentokrát s názvem *Beatles přistanou v Praze dnes večer*.

Takhle vypadají mistrovské časopisecké povídky. Tempo story. Nemohu se dočkat další kapitoly, bojím se o jednotlivé postavy. Rozumím jejich nadějí a trápením jako svým vlastním. Musím se štípat, abych si připomněl, že Šedo tenkrát ještě ani nežil nebo nemohl té době rozumět. Že to, co jako by vypadlo z mého životopisu, jsem přece jemu ani jiným nikdy nevyprávěl. Jak může vidět nejen do svazáckých a redakčních sekretariátů, ale dokonce i do poměrů na katedře hudební vědy?

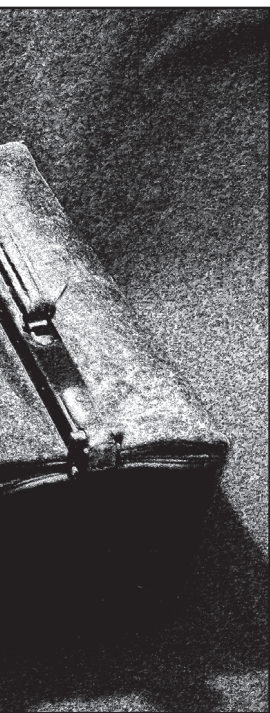
K vypravěčskému talentu, kameramanskému smyslu pro detail a dialogické úspornosti si Šedo totiž vypěstoval i znamenité umění reportérské, jakému nás učíval František Gel: něco zjistit a přinést to zpátky. Šedo shromažďuje fakta jako bobr a staví z nich historické souvislosti i „malé příběhy“.

Přitom mě ani ve svých nejbujnějších futuristických vidinách monstrózními roboty neubíjí, i tam zůstává lékařem. (Nejen zubním.)

Čím je Škvorecký pro jazz, tím začíná být Šedo pro rock.

Jiří Černý

Beatles přistanou v Praze dnes večer

| **Big beat** |

Praha, podzim 1965.

Těžký vzduch v malém sále rytmicky vibroval přívalem decibelů.

Rozkmitán membránami reproduktorů a baterií bicích, hrnul přes hlavy nadšeného publika vlnu zahroceného zvuku dusajících těžkými kopyty nabuzených basů.

Rychloruký bubeník, tři kytaristé, na samém kraji pódia zpěvák s ústy přilepenými na mikrofon. Pětice vyzábělých šamanů, do jejichž tváří vane smršť dychtivého obdivu přihlížejících.

Řady sedadel zaplněné do posledního místa mnohohlavým davem. Vlní se a houpá, několik postav pod pódium tančí — ruce, nohy a těla v trhavém rytmu. Pár postarších pořadatelů s páskami na rukávech nevraživě sleduje publikum i vlasaté muzikanty. S marnou závistí okukují mladé dívky, zakysle závidí rozjívené tlupě energií, mládí a radost z rachotivé hudby.

Scénu polévá záře barevných reflektorů, postavy hudebníků podobné čertům v pekle, teplota pomalu stoupá výš a výš. Hudba je divoké zvíře zavřené v kleci. Nahoře dole, napravo nalevo — celý prostor vyplňuje pulzující vata, jejíž jméno vykřikuje velkými písmeny plakát před vchodem do sálu: BIG BEAT!

Úplně vzadu, za poslední řadou židlí, postávají dva muži. Nemají sice pořadatelské pásky, mladší z nich má ale ve tváři podobně nerudný výraz rozpouštějící se v rezignovaném znechucení. Zdá se, že se tu ocitl omylem, dost možná nějakým zlomyslným nedopatřením. Odvrací se, občas zakryje uši dlaněmi.

Tohle má být hudba?! opakuje si v duchu. Zmučené ucho vyčítavě zaznamená pár falešných tónů kytary, škobrtnutí ostinálně dusající basy a intonační nejistotu zpěvákova forsírovaného hlasu. Jak dlouho to ještě bude trvat?

Má pocit, že je v pasti. Připadá si jak v temné, dusné kovárně, nahluchlí tovaryši třískají a hulákají, co jim síly stačí. Nebylo by lepší odejít?

Otočí se. Ta, která je sem přivedla, nadšeně sleduje produkci. Rozhodne se vydržet do konce...

Konečně závěrečný akord zanikající v nadšených ovacích, tleskání, dupání a písnotu. Publikum si žádá přídavek, potom už koncert definitivně končí.

Vosí hnízdo pod pódiem rozhodně nesouhlasí, několik nadšenců vyskakuje na židle a vyvolává jména muzikantů.

Pár židlí povolilo, vztekli pořadatelé nevybíravě vyklízejí sál a venku u chodníku přibrzdilo modrobílé policejní auto...

Lac Léman, konec srpna 1938.

Teplý den pozdního léta, jasné nebe, od jezera vane svěží vítr.

Vysoký štíhlý muž kráčí zvolna po břehu, za ruku drží malého chlapce. Pozorují plachetnici brázdící zčeřenou hladinu, loď se vzdaluje a vítr, který se opírá do napnuté plachty, odnáší slova jejich rozhovoru.

Na chvíli se zastaví. Muž sáhne do kapsy, na dlaně se mu zaleskne zlatý řetízek. Skloní se, políbí syna na tvář a zavěsí mu řetízek kolem krku. Chlapec dvěma prsty uchopí drobný přívěsek ve tvaru šesticípé Davidovy hvězdy, zblízka jej prohlídí. Jeho tvář má zamýšlený výraz. Pak vzhledne vzhůru k otci a usměje se.

Oba se otočí za známým hlasem. Chlapec se rozběhne k matce, obejmě ji a v té samé chvíli zazní z okna blízkého domu gramofon. Z praskání drážek vystupuje veselá melodie a hlas Maurice Chevaliera opěvující roztomilou Valentinu...

Přichází fotograf, smeká klobouk a připravuje aparát. Paprsek světla vykreslí ve zlomku času obraz na citlivou vrstvu filmu: záblesk úsměvu, prchavou chvíli štěstí, pocit bezpečí a vzájemné lásky...

V nejstarších Davidových vzpomínkách byl pokoj pražské vily, veliký pokoj s bílým klavírem, na který hrávala matka.

Davidův otec bral její lásku k hudbě s velkorysým nadhledem. S lehkým pocitem sebeobětování ji doprovázel na koncerty, splnil i její velké přání v podobě skvělého nástroje značky Steinway.

Davida předurčil k převzetí rodinné firmy. Rozhodně nebyl nakloněn jiné představě o synově budoucnosti, nevěnoval pozornost tomu, co tak silně vnímala matka: okouzlení malého chlapce hudbou.

Dokázal nehnutě sedět a poslouchat, když hrála. Nikdy se nestalo, že by se zvedl a odešel ke svým hračkám nebo vyběhl do zahrady, když kolem protékala krásná hudba vyvolávaná z útrob velkého nástroje matčinými něžnými rukama.

Občas si lehl přímo pod klavír. Zdálo se mu, že tóny přicházejí odkudsi z nebe, zavřel oči, nebe se rozestupovalo a on vyplouval hudbě naproti...

Miloval Obrázky z výstavy s opakovaným motivem promenády, po kterém přicházely jednotlivé části s pohádkovými názvy: Skřítek, Tanec kuřátek, Chatrč baby Jagy...

První lekce klavíru mu dávala sama. Zaznamenala synův dokonalý sluch a skvělou hudební paměť. Pak začala hledat — jak se vyjádřila — učitele přiměřeného synovu talentu...

Nebe nad Lac Léman se zatáhlo a vzduch se ochladil. Vítr zesílil a zacloumal s nimi v prudkém poryvu. Všichni tři se pevně objali.

Jako by náhle před sebou viděli přes prostor a čas, už za pár týdnů a jen pár set kilometrů odsud! Chladný vítr prolétne městem, velký dům a kolem stolu čty-

ři muži. Sklánějí se nad listinou dohody, je konec září a venku tmavá noc...

Samuel Kohn byl bohatý, elegantní a sebevědomý muž. Adolfem Hitlerem, tím uřvaným kaprálem, okázale pohrdal. Jeho vyhrožování nebral příliš vážně, v duchu si představoval britská a francouzská vojska drtící pluky wehrmachtu.

Svých představ se vzdal, když poznal, že nebudou válčit kvůli malé zemi, kterou nikdo nezná...

Nechal ve Švýcarsku ženu se synem a odjel do Čech, aby zachránil rodinnou firmu. Horečně pracoval a odkládal datum definitivního odjezdu.

Až když jednoho březnového dne roku 1939 Hitler přišel do Prahy, Samuel Kohn poprvé připustil, že uřvaný kaprál představuje skutečné nebezpečí. Ze všech stran slyšel: uteč!, ale svůj odjezd zcela nepochopitelně stále odkládal. Konečně se sbalil a vydal na cestu. Končila v bráně slibující osvobození prací. Arbeit macht frei.

Ta brána jej definitivně odstříhla od jeho bohatství, elegance i posledního zbytku sebevědomí...

David prožil s matkou ve Švýcarsku sedm let a v Bremgartenu, malém městě blízko Curychu, začal chodit do školy. Naučil se dokonale německy a francouzsky, pilně cvičil na klavír. Bydleli ve skromném bytě, nenápadný dům blízko náměstí, druhé patro. Zvykl si tam a po pražské vile se zahradou se mu příliš nestýskalo. Dokonce nijak nejásal, když matka s rozzářenýma očima prohlásila: válka skončila, vrátíme se domů!

Koncem léta vystoupili z vlaku na Wilsonově nádraží. Cesta byla zdlouhavá, doprava přes území zničená válkou sotva začínala fungovat. I Praha nesla válečné šrámy, ale vcelku zůstala zachovaná. Ulevilo

se mu, čekal se strachem obraz rozvalin, který viděl z vlaku.

Pak zahlédl první ruské vojáčky. Vypadali zanedbaně a opotřebovaně, skoro jak tuláci navlečení do uniform, někteří s šikmookými asiatskými tvářemi.

Dorazili do známé čtvrti. Jejich vila vyhlédla ze zeleně zahrady. David znovu zahlédl v matčiných očích slzy dojetí.

Dům nebyl prázdný, bydleli v něm jacísi neznámí lidé. Nastěhovali se nedávno, jen co rodina vysokého úředníka gestapa vilu ve velkém spěchu opustila. Noví nájemníci měli šest dětí a to je jaksi utvrzovalo v pocitu, že vilu „po gestapákoví“ obývají plným právem.

Příchod skutečných majitelů je překvapil. Seděli rozpačitě v hale, pootevřenými dveřmi zaslechli hlas jednoho výrostka. Tlumeně, ale zřetelně poučoval mladší sourozence: „No to je přece ta Židovka, co tu bydlela před válkou...“

Davidova matka rezignovala na bydlení ve vlastním domě s osmi hlučnými podnájemníky. A bodlo ji u srdce, když zjistila, že z vily zmizel její bílý Steinway.

Pár starých předválečných přátelství stále fungovalo a oni získali v Břevnově dvoupokojový byt. Pohřichu také po nějakých Židech, kteří tam bydleli před válkou. Tihle ovšem neměli to štěstí a domů se už nikdy nevrátili...

Jednou z prvních věcí, pro kterou se matka po návratu rozhodla, byla změna příjmení. David si začal zvykat, že už není Kohn, ale Král...

Skončil poslední válečný rok a přišel mírový letopočet 1946. Ve volbách přesvědčivě zvítězili komunisté a o tři týdny později Davidova matka náhle zemřela.

Praha, podzim 1965.

Ke stolku Malostranské kavárny číšník přinesl dva šálky.

„Rád bych konečně věděl, jak jste se rozhodl...“

Muž na opačné straně zavěsil do vzduchu významný otazník, David však místo odpovědi mechanicky míchal lžičkou a velkým oknem pozoroval odpolední ruch náměstí. Jeho společník prodlužující se ticho netrpklivě přerušil.

„Vy si snad myslíte, že můžu čekat věčně? Tak co mi řeknete...“

Pokrčil rameny: „Když já pořád nevím, co ode mne vlastně chcete, pane Skálo...“

Tak se mu dotyčný před časem představil. Křestní jméno neprozradil, ostatně příjmení také nejspíš nebude pravé. Příslušníci Státní bezpečnosti to tak zkrátka dělají. David mu sám pro sebe říkal Petr. Ty jsi Petr, to je skála...

Estébák nasadil přátelský výraz: „Podívejte se — dneska jezdí na Západ jenom takoví, ke kterým máme důvěru. Vy mezi ně patříte. Zatím. Ale důvěra by se neměla zklamat — jestli mi rozumíte. Setkáváte se venku s mnoha lidmi a můžete nám poskytnout všelijaké zajímavé a třeba také hodně důležité informace...“

„Jistě... pokaždé píšu cestovní zprávu. Tam je všechno, nic netajím.“

„Rád vám věřím. Ale může být nějaké setkání, řekněme ne zcela pracovního rázu, s někým, kdo by pro nás mohl mít význam. Podívejte se, my jsme schopní zpracovat sebenepatrnější informaci, pro nás má cenu každý poznatek...“

David nebyl pozváním na schůzku nijak zaskočený. Naopak — bylo mu spíš divné, že přišlo až teď, po několika letech práce na agentuře.

Ano, Bohemiakonzert fungoval jako hudební a umělecká agentura, ale část jeho činnosti, skrytá pod povrchem, neměla s uměním pranic společného...

Po válce se David s matkou vrátili do země ještě navenek demokratické. Parlamentní volby však přinesly vítězství straně, která se léta připravovala na to, jak demokracii a svobodě v Československu zakroutí krkem.

Před volbami komunisté slibovali všem všechno a každému ráj na zemi. Pak volby vyhráli, vyhrnuli si rukávy a dali se do práce.

Davidovi táhlo na patnáctý rok, když českými městy pochodovali ozbrojení civilisté s páskami Lidových milicí. A ještě než došel k maturitě, stihla partaj označující se za předvoj dělnické třídy všechno, co si předsevzala. Zakroutila útlými krčky jemnostslečným Demokracii i Svobodě a bez okolků přešla plynule ke strangulaci hrdel svých vlastních — teď už bývalých — opor.

Titulní strana Rudého práva vykřikovala seznam odsouzených. Oprátky pro muže, kteří ještě docela nedávno sedávali v popředí slavnostních tribun. A u většiny členů protistátního spikleneckého centra — snad jako přitěžující okolnost a doklad proradnosti — dodatek: židovského původu.

Od té doby se mu vracel úzkostný sen. Přišli také pro něj a posadili ho do řady se špiony a zrádci, přímo před prokurátora s hadí tváří a hrozivým jménem Urválek.

Sám sobě opakoval, že už přece není žádný Kohn. Nejsem žádný sionista Kohn, jsem David Král, člen Svazu československé mládeže!

Přemýšlel o budoucnosti. Sebekriticky zhodnotil svoje předpoklady — matčin sen o synovi-klavírním

virtuóзовi se nevyplní. Jeho talent zas není tak výjimečný, ostatně po matčině smrti přestal usilovně cvičit. Hudba jej přesto zajímala natolik, že se rozhodl pro studium hudební vědy.

Bláhově si představoval, že léta studií na filozofické fakultě prožije v ochranné bublině akademického prostředí, ale nadšení svazáci z akčních výborů jej brzy vyvedli z omylu. Šílení třídního boje tou dobou dostupovalo vrcholu.

Co kdyby ho označili za buržoazní živel? Za syna vykořisťovatele? Bylo by něco platné namítat, že údajný vykořisťovatel vyletěl komínem osvětivského krematoria?

Choval se tak nenápadně, až měl někdy pocit, že by se dokázal stát i neviditelným...

Hudební věda na filozofické fakultě byla smetištěm se dvěma kohouty — pány profesory Sychrou a Očadlíkem. Co řekl jeden, druhý ihned napadl, ale Davida si kupodivu oblíbili oba. Nechtěl by zůstat na škole jako asistent?

To nebyla marná nabídka — jenže pak se objevilo to místo na Bohemiakonzertu. Profesor Očadlík poznamenal, že ho Davidův odchod ze školy mrzí, přesto napsal skvělé doporučení. Ke své dokonalé francouzštině a němčině přidal ještě ruštinu a angličtinu — hudební sluch a jazykové nadání jdou často ruku v ruce — a o přijetí bylo rozhodnuto.

Padesátá léta minula, šedesátá byla v polovině. Gotwald se Stalinem snili revoluční sen na onom světě, ale dědicové dál pracovali na jeho uskutečnění. Od těch nejvyšších — předsedů prezidií a generálních tajemníků — až k posledním úředníkům, důvěrníkům a fízlům, co jich jen bylo po celém táboře míru a socialismu.